

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЧОРТКІВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ПІДПРИЄМНИЦТВА І БІЗНЕСУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ЧННІПБ ЗУНУ

Надія КУЛЬЧИЦЬКА

2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-
педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «БІЗНЕС-ПРОЦЕСИ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ»

другий (магістерський) рівень вищої освіти

галузь знань – D Бізнес, адміністрування та право

спеціальність – D2 Фінанси, банківська справа, страхування та
фондовий ринок

освітньо-професійна програма – «Фінанси, банківська справа
та страхування»

кафедра фундаментальних та спеціальних дисциплін

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Іспит (сем.)
Денна	1	1	32	14	5	6	93	150	1
Заочна	1	1	8	4	-	-	138	150	2

Чортків – ЗУНУ
2025

Робоча програма складена на основі освітньо - професійної програми підготовки магістра галузі знань Д «Бізнес, адміністрування та право» спеціальності Д2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол №8 від 26.06.2025 р.)

Робочу програму склала к.е.н., доцент Гончар Г.П.

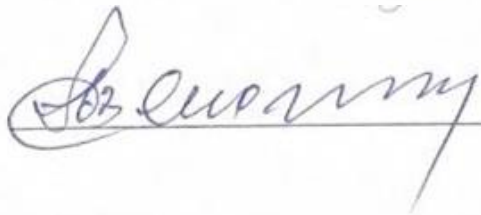
Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін (протокол №1 від 26.08.2025р.)

Завідувач кафедри



Людмила ДЕРМАНСЬКА

Гарант ОПП



Василь ДЕМ'ЯНИШИН

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БІЗНЕС-ПРОЦЕСИ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ»

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ «БІЗНЕС-ПРОЦЕСИ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ»

Дисципліна – «Бізнес-процеси на фондовому ринку»	Галузь знань, спеціальність, освітньо- професійна програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ЄКТС – 5	галузь знань – D Бізнес, адміністрування та право	Статус дисципліни – нормативна Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність – D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок	Рік підготовки – 1 Семестр <i>Денна форма – 1</i> <i>Заочна форма – 1</i>
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо-професійна програма – «Фінанси, банківська справа та страхування»	Лекції: <i>Денна форма – 32 год.</i> <i>Заочна форма – 8 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна форма – 14 год.</i> <i>Заочна форма – 4 год.</i>
Загальна кількість годин – 150	перший (магістерський) рівень вищої освіти	Самостійна робота: <i>Денна форма – 93 год.</i> <i>Заочна форма – 138 год.</i> Тренінг: <i>Денна форма – 6 год.</i> Індивідуальна робота: <i>Денна форма – 5 год.</i>
Тижневих годин: денна – 10 год., з них аудиторних – 3 год.		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «БІЗНЕС-ПРОЦЕСИ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Дисципліна «Бізнес-процеси на фондовому ринку» спрямована на формування в здобувачів вищої освіти системного уявлення про інституційно-процесуальну архітектуру фондового ринку, закономірності його функціонування та технології реалізації фінансових операцій на сучасному етапі цифрової трансформації. Дисципліна спрямована на розвиток професійної компетентності у сфері аналізу бізнес-процесів інфраструктури ринку капіталу, зокрема — торговельних, клірингових, депозитарних, розрахункових, комплаєнс-процесів та процесів управління ризиками.

Курс забезпечує інтеграцію теоретичних основ економіки фінансових ринків із практичними інструментами моделювання та регуляторного аналізу. Він формує здатність застосовувати бізнес-орієнтоване мислення до оцінки функціонування фондового ринку як динамічної системи взаємопов'язаних інститутів, стандартів і процесів. Особлива увага приділяється трансформаційним тенденціям, зокрема впливу Big Data, AI, ESG-критеріїв, DeFi та токенизації на інфраструктуру й управління ринковими процесами.

У результаті опанування дисципліни здобувачі зможуть критично оцінювати роль різних суб'єктів ринку, ідентифікувати ключові вузли бізнес-процесів, виявляти та моделювати ризики в їх реалізації, а також формувати пропозиції щодо їх оптимізації в умовах мінливої регуляторної та технологічної реальності.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Головним завданням дисципліни «Бізнес-процеси на фондовому ринку» є набуття студентами ґрунтовних теоретичних знань з питань реалізації засад функціонування фондового ринку, розуміння ключових бізнес-процесів у сфері торгівлі цінними паперами, клірингу, розрахунків, обліку прав власності, а також формування практичних навичок аналізу інституційної інфраструктури, нормативного поля та сучасних цифрових технологій, що забезпечують ефективність фінансових операцій.

Мета проведення лекцій полягає у тому, щоб ознайомити студентів із головними організаційними та методичними питаннями реалізації бізнес-процесів на фондовому ринку України, а також із сучасними тенденціями його розвитку в умовах цифровізації фінансових послуг.

Основні завдання проведення лекцій:

- викладення студентам, відповідно до робочої програми дисципліни, теоретичних основ функціонування фондового ринку, його інституційної структури, механізмів торгівлі цінними паперами, клірингу, розрахунків та депозитарного обслуговування;
- ознайомлення з нормативно-правовими засадами регулювання діяльності учасників фондового ринку, зокрема емітентів, інвесторів, торговців цінними паперами, депозитарних установ та регуляторів;
- формування у студентів системного бачення бізнес-процесів, що забезпечують ефективність функціонування фондового ринку, включаючи процеси IPO, андеррайтингу, біржової торгівлі, корпоративного управління та фінансової звітності;
- розвиток здатності оцінювати межі власної фахової компетентності у сфері фондового ринку та прагнення до постійного професійного вдосконалення.

Мета проведення практичних занять полягає у тому, щоб виробити у студентів практичні навички аналізу, моделювання та оптимізації бізнес-процесів на фондовому ринку України.

Основні завдання проведення практичних занять:

- закріпити теоретичні знання, отримані на лекційних заняттях;
- сформувати вміння застосовувати сучасні цифрові інструменти для аналізу ринкових даних, оцінки інвестиційної привабливості цінних паперів та управління

портфелем;

- навчитися моделювати бізнес-процеси учасників фондового ринку з урахуванням нормативних вимог та ринкових ризиків;
- засвоїти методику проведення фінансового аналізу діяльності емітентів, оцінки вартості компаній та визначення ефективності інвестиційних рішень;
- опанувати основи корпоративного управління, звітності та розкриття інформації на фондовому ринку;
- навчитися застосовувати положення законодавства щодо регулювання фондового ринку, зокрема у сфері захисту прав інвесторів, прозорості торгівлі та запобігання маніпуляціям;
- сформувати вміння розробляти технічні завдання для створення інформаційних систем, що автоматизують бізнес-процеси на фондовому ринку.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

ЗК4 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5 Здатність приймати обґрунтовані рішення.

СК1 Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності

СК2 Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для діагностики і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання

СК4 Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування

СК9 Здатність розробляти технічні завдання для проектування інформаційних систем у сфері фінансів, банківської справи та страхування

2.4. Передумови для вивчення дисципліни

Засвоєння знань за програмами єдиного вступного іспиту (ЄВІ) та єдиного фахового вступного випробування (ЄФВВ).

2.5. Результати навчання:

ПР02 Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції і методології наукового пізнання у сфері фінансів, банківської справи та страхування

ПР09 Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування

ПР10 Здійснювати діагностику і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання

ПР12 Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів

ПР13 Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів

3. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «БІЗНЕС-ПРОЦЕСИ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ»

Змістовий модуль 1.

Теоретичні основи управління на фондовому ринку

Тема 1. Теоретичні основи та інституційна модель фондового ринку

Фондовий ринок як складова фінансової системи держави. Його сутність як економічної категорії, що втілює відносини між емітентами, інвесторами та посередниками щодо акумулювання, перерозподілу та ефективного використання капіталу. Історичні етапи становлення фондових ринків: від первинних форм торгівлі борговими зобов'язаннями до високотехнологічних електронних бірж. Фондовий ринок як економічний індикатор та платформа для реалізації грошово-кредитної і фінансової політики.

Характерні ознаки фондового ринку: відкритість, публічність, висока чутливість до інформації, наявність регульованої інфраструктури, ринкова оцінка вартості активів. Структура фондового ринку: сегментація на первинний і вторинний ринок; поділ за видами інструментів (акції, облігації, похідні цінні папери); рівні доступу та форми торгівлі.

Склад учасників фондового ринку. Емітенти (державна, корпорації), інвестори (інституційні та приватні), інфраструктурні суб'єкти (біржі, клірингові організації, депозитарії), фінансові посередники (брокери, дилери, андеррайтери), регулятори. Взаємовідносини між учасниками на всіх етапах життєвого циклу цінних паперів.

Фондовий ринок як саморегульована система з наявністю правових рамок, стандартів звітності, вимог до розкриття інформації, інструментів захисту інвестора. Його вплив на економічне зростання, трансформацію приватного та публічного капіталу, інноваційність фінансової системи.

Тема 2. Бізнес-процеси у фінансовій сфері

Сутність бізнес-процесу в контексті функціонування фінансових ринків. Бізнес-процес як логічна, послідовна та керована сукупність дій, що спрямовані на створення цінності для клієнтів, внутрішніх або зовнішніх. Бізнес-процес як об'єкт управління в інститутах фондового ринку: масштаби, ступінь повторюваності, формалізація та контрольованість. Визначення бізнес-процесу в рамках функціональної, інформаційної та регламентної моделі фінансової установи.

Класифікація бізнес-процесів: основні (core), допоміжні (support) та управлінські (management). Типові приклади для фондового ринку: розміщення цінних паперів, проведення біржових торгів, кліринг, облік прав власності, регуляторний комплаєнс, фінансовий моніторинг. Зв'язок процесів із інституційними ролями (брокер, депозитарій, біржа, регулятор).

Методи та інструменти аналізу та моделювання бізнес-процесів: діаграми процесів, swimlane, EPC (Event-Driven Process Chain), BPMN (Business Process Model and Notation). Принципи моделювання: декомпозиція, відповідність реальній структурі, наявність контрольних точок. Співвідношення між «as-is» та «to-be» процесами у контексті оптимізації.

Переваги процесного підходу в управлінні фінансовими установами. Процес як основа цифрової трансформації бізнесу, підвищення прозорості, відповідності вимогам регуляторів та стандартів (ISO, ESMA, Basel). Бізнес-процеси як інструмент оцінювання операційної ефективності та ризик-менеджменту.

Тема 3. Інституційна інфраструктура фондового ринку

Сутність і структура інституційної інфраструктури фондового ринку як основи його стабільного функціонування. Ключові елементи інфраструктури: біржа як організатор торгів, брокерські та дилерські установи як посередники, клірингові організації як розрахункові контрагенти, депозитарії як адміністратори прав власності на цінні папери. Особливості функціонального розподілу та розмежування відповідальності між інституціями.

Життєвий цикл біржової угоди (trade life cycle): етапи ініціювання заявки, підбору контрагента, укладання угоди, її підтвердження, клірингу, розрахунків та пост-торгового обліку. Взаємодія між інституційними учасниками на кожному з етапів: роль фронт-, мідл- і бек-офісів.

Моделі організації інфраструктури в міжнародній практиці: особливості ринків США (NYSE, NASDAQ), ЄС (Xetra, Euronext), України (ПФТС, UX). Централізовані й децентралізовані моделі клірингу та депозитарного обслуговування. Роль транскордонної взаємодії з міжнародними розрахунковими інституціями (Euroclear, DTCC).

Значення технологічної інтеграції між інституціями через FIX-протоколи, ISO-стандарти обміну даними та автоматизацію маршрутизації операцій.

Тема 4. Первинне розміщення цінних паперів (IPO)

Первинне розміщення акцій (Initial Public Offering) як ключовий бізнес-процес залучення капіталу компанією через фондовий ринок. Стратегічне значення IPO для емітента: вихід на публічний ринок, капіталізація, доступ до інвесторів, зростання публічності та прозорості. Етапи підготовки до розміщення: вибір типу розміщення, підготовка проспекту емісії, оцінка вартості бізнесу, створення робочої групи (емітент – андеррайтер – юридичні радники – аудитори).

Механізми взаємодії з регулятором: погодження документів, відповідність вимогам розкриття інформації, публікація звітності, отримання дозволу на допуск цінних паперів до торгів. Роль андеррайтера: book building, ціноутворення, субскрипція, стабілізація ціни на ринку.

Методи розміщення: гарантоване (firm commitment), найкращих зусиль (best effort), пряма публічна пропозиція, приватне розміщення. Порівняльний аналіз світової (NASDAQ, LSE, HKEX) та української практики виходу компаній на біржу.

Первинний ринок як платформа інтеграції компанії в публічний капітал: переваги та ризики, адміністративне навантаження, зміни у структурі власності.

Тема 5. Вторинний ринок і організація торгівлі

Сутність вторинного ринку як простору, де здійснюється обіг цінних паперів після їх первинного розміщення. Його значення для забезпечення ліквідності, формування ринкової ціни, вторинної мобілізації капіталу та диверсифікації портфелів інвесторів. Види організованих ринків: фондові біржі, альтернативні торговельні системи (Multilateral Trading Facilities — MTFs), OTC-торгівля.

Організаційні моделі біржової торгівлі: аукціонна, дилерська та гібридна системи. Принципи відкритого доступу, пріоритету ціни та часу, формування книгових заявок. Стандартизація операційних процедур через застосування концепції STP (Straight Through Processing) — наскрізної обробки заявок без ручного втручання.

Стадії операційного циклу біржової угоди: подання заявки, підбір контрагента, укладання контракту, реєстрація угоди, передача на кліринг. Особливості використання алгоритмів Smart Order Routing і попереднього контролю ризиків.

Взаємодія між торговими платформами та інституціями (біржа — кліринговий центр — депозитарій). Особливості регіональних моделей торгівлі на прикладі бірж ПФТС, UX (Україна), NYSE, LSE, Xetra (міжнародний досвід).

Критерії ефективності та прозорості вторинного ринку: обсяг торгів, спред, глибина ринку, швидкість укладання угод, наявність інформаційної асиметрії.

Тема 6. Технологічна інфраструктура фондового ринку

Роль цифрових рішень у функціонуванні сучасного фондового ринку. Основні компоненти технологічної інфраструктури біржової торгівлі: торговельні платформи (Bloomberg, Xetra, QUIK), системи управління заявками (Order Management Systems — OMS), протоколи обміну даними (FIX, ISO 20022). Автоматизація торговельних, клірингових та звітних процесів.

Концепція Straight Through Processing (STP) як основа наскрізного електронного

супроводу операцій. Архітектура інформаційних потоків: від введення заявки — до генерації звіту. Взаємодія між системами фронт-, мідл- і бек-офісу.

Роль IT-рішень у забезпеченні комплаєнсу, фінансового моніторингу та управління ризиками. Системи моніторингу угод, автоматизовані правила перевірки транзакцій, інтеграція зі списками санкцій. Захист інформації, безперервність бізнесу, кіберстійкість як ключові елементи технологічної зрілості ринку.

Моделі цифрової трансформації біржової інфраструктури. Хмарні рішення, API-платформи, модульність систем, перехід до "market-as-a-service".

Тема 7. Кліринг та розрахунки

Сутність пост-трейдингового процесу клірингу та його роль у зниженні ризиків при розрахунках за біржовими угодами. Моделі клірингу: двосторонній (bilateral) та через центрального контрагента (central counterparty – CCP). Основні види розрахунків: T+0, T+2, неттинг, Delivery versus Payment (DvP). Механізм взаємодії учасників клірингу: біржа, розрахунковий банк, кліринговий центр, брокери.

Принципи забезпечення ліквідності та зменшення ризиків — маржування, забезпечення гарантійного фонду, внутрішні правила клірингових установ. Регламентована черговість дій при клірингу: узгодження транзакцій, верифікація, контрольний облік, генерація зобов'язань до розрахунків.

Міжнародні приклади: механізми CCP LCH Clearnet (Лондон), DTCC (США), НДУ-КРЦ (Україна). Інноваційні рішення у сфері розрахункових технологій: хмарна клірингова інфраструктура, DLT-кліринг, системи безперервної обробки розрахункових інструкцій.

Тема 8. Облік прав власності та корпоративні дії

Функції депозитарної системи в зберіганні, обліку та перевірці прав власності на цінні папери. Структура обліку: центральний депозитарій, локальні зберігачі, номінальні утримувачі. Стандарти обліку прав власності: запис у рахунках, типи власності, моменти переходу прав.

Корпоративні дії як процеси, що супроводжують володіння цінними паперами: виплата дивідендів, голосування на зборах акціонерів, спліт акцій, консолідація. Порядок їх ініціювання, реєстрації, повідомлення та виконання.

Приклади депозитарної інфраструктури: Euroclear, Clearstream, DTCC (США), Національний депозитарій України. Застосування автоматизованих рішень для обробки корпоративних дій (Corporate Actions Processing) та забезпечення прозорості передавання прав.

Тема 9. Інституційна екосистема фондового ринку

Сутність інституційної екосистеми фондового ринку як сукупності організацій, що забезпечують інфраструктуру для повного життєвого циклу операцій з цінними паперами. Роль системної взаємодії між ключовими інститутами: біржами, брокерами, кліринговими центрами, депозитаріями, банками, платіжними системами, Національним банком, податковими органами. Інституційне середовище як основа ефективності, прозорості та стабільності фондового ринку.

Функціональна характеристика інституцій: організація торгівлі, виконання угод, розрахунки, зберігання прав власності, регуляторна звітність. Підхід до моделювання екосистеми як ланцюга доданої вартості: від ініціації угоди до її обліку в системах банку, біржі та контролюючих органів. Умови синхронізації між інституціями: сумісність IT-протоколів, обмін даними, пріоритет взаємозв'язків.

Особливості побудови транскордонної інфраструктури: взаємодія між юрисдикціями, механізми подвійного обліку, гармонізація звітності. Стандарти обміну повідомленнями (FIX, ISO 20022), транснаціональні депозитарії (Euroclear, DTCC) та локальні адаптації (НДУ, РЦ, казначейські рахунки).

Порівняння моделей організації інституційної інфраструктури: централізована модель ЄС із єдиною кліринговою та депозитарною інфраструктурою; конкурентна модель

США з численними біржами, зберігачами й кліринговими контрагентами; змішана модель України з поступовим переходом до централізованої архітектури на основі державних і приватних інститутів.

Інституційна екосистема як фактор ефективного ринку: вплив на швидкість розрахунків, якість комплаєнсу, захист інвесторів та довіру до ринкової інфраструктури. Перспективи інтеграції елементів фінансового ринку в єдину цифрову платформу.

Тема 10. Регулятори та нормативне поле фондового ринку

Правове поле фондового ринку як основа його функціонування, прозорості та інституційної довіри. Регуляторна система як сукупність органів державного нагляду, законодавчих норм та інструментів контролю за діяльністю учасників ринку. Основні функції регуляторів: ліцензування, пруденційний нагляд, забезпечення доступу до інформації, нагляд за дотриманням принципів ринкової поведінки, захист інтересів інвесторів.

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) як центральний регулятор фондового ринку України: структура, повноваження, документи, типи дозволів і наглядових процедур. Взаємодія НКЦПФР з іншими регуляторами — Національним банком України, Міністерством фінансів, Антимонопольним комітетом.

Міжнародна нормативна база: функції Комісії з цінних паперів США (SEC), Європейського органу з цінних паперів та ринків (ESMA), Міжнародної організації регуляторів ринку цінних паперів (IOSCO). Принципи гармонізації регулювання на міжнародному рівні: прозорість, еквівалентність, пропорційність регуляторних вимог. Практики імплементації стандартів MiFID II, Basel III, FATF у національні нормативні рамки.

Застосування RegTech (regulatory technology) — цифрових інструментів для автоматизації дотримання норм: електронне звітування, аналітика транзакцій, виявлення аномалій у поведінці учасників. Роль нормативного поля в балансі між стабільністю ринку та розвитком інновацій.

Нормативне середовище як динамічний простір: зміни у вимогах до розкриття інформації, правила для фінтех-компаній, нові підходи до контролю за ризиками та впровадженням нових фінансових інструментів.

Тема 11. Бізнес-процеси комплаєнсу

Комплаєнс як система процедур і контрольних механізмів, спрямованих на забезпечення відповідності діяльності учасників фондового ринку вимогам законодавства, внутрішніх політик і нормативних актів. Сутність комплаєнсу як інтегрованої функції управління репутаційним, правовим та операційним ризиком. Його місце в загальній структурі корпоративного управління фінансової установи.

Бізнес-процеси комплаєнсу як регламентована послідовність дій, що охоплює перевірку контрагентів, моніторинг транзакцій, виявлення ознак порушень, реагування та звітування. Види процесів: KYC (Know Your Customer), AML (Anti-Money Laundering), Trade Surveillance, санкційний моніторинг, звітування до регуляторів. Типові ролі: комплаєнс-офіцер, аудит, спеціалісти з фінансового моніторингу.

Інструменти автоматизації: електронна верифікація клієнта, контроль ризик-профілів, моделі виявлення аномальної поведінки на основі машинного навчання. Системи підтримки ухвалення рішень та ведення електронного сліду (audit trail) як частина процесного контролю.

Ключові принципи побудови ефективної комплаєнс-функції: незалежність, об'єктивність, документованість, масштабованість. Роль внутрішніх стандартів, кодексу етики, механізмів whistleblowing. Співвідношення «ex-ante» і «ex-post» контролю в контексті запобігання порушенням.

Комплаєнс як чинник конкурентної переваги: вплив на довіру інвесторів, надання дозволів, рейтинги відповідності, зниження вартості капіталу. Перспективи розвитку комплаєнс-процесів: перехід до RegTech-платформ, інтелектуальних систем моніторингу,

інтеграція з ESG-звітанням.

Тема 12. Управління ризиками у бізнес-процесах фондового ринку

Сутність ризику як невід'ємного елементу функціонування фінансових ринків. Бізнес-процеси управління ризиками у фінансових установах: ідентифікація, оцінка, контроль, моніторинг та звітність. Класифікація ризиків на фондовому ринку: ринковий, кредитний, ліквідності, операційний, системний, комплаєнс-ризик.

Місце управління ризиками в організаційній структурі фондового учасника: роль risk-officer, комітетів з ризиків, внутрішнього аудиту. Методи кількісної оцінки ризику: Value-at-Risk (VaR), stress-testing, сценарний аналіз, метод Монте-Карло. Інструменти обмеження ризику: встановлення лімітів, вимоги до забезпечення, автоматизовані тригери контролю.

Ризик як об'єкт комп'ютерного моделювання: впровадження ІТ-систем для онлайн-моніторингу, агрегування ризиків за портфелем, контроль за трансфертами ризику. Вбудовані контрольні точки в бізнес-процеси: перевірка відповідності ризик-профілю, аудит сліду (audit trail), процедура "kill switch".

Роль регулятора в побудові системи управління ризиками: вимоги Basel III, інструкції ESMA та НКЦПФР. Інтеграція ризик-менеджменту в цифрові платформи фондового ринку.

Тема 13. Алгоритмічна торгівля та високочастотні стратегії (HFT)

Сутність алгоритмічної торгівлі як автоматизованої торговельної діяльності на основі попередньо заданих правил і сценаріїв. Види торгових алгоритмів: арбітражні, маркетмейкерські, трендові, ордер-наповнюючі, реактивні. Компоненти торговельної архітектури: стратегії генерації сигналів, блок контролю ризиків, модулі оптимізації.

Високочастотна торгівля (HFT) як окремий підвид алгоритмічної торгівлі: наднизька латентність, прямий доступ до ринку (DMA), сервери у спільному розміщенні з біржею (colocation), обробка мільйонів угод на день. Технологічна інфраструктура HFT: FPGA-плати, високопродуктивні обчислювальні кластери, низькорівневі мови програмування.

Економічна роль і контрверсійність HFT: забезпечення ліквідності, зниження спредів, але й ризик флеш-криз, маніпулятивних стратегій, інформаційної асиметрії. Приклади резонансних подій: Flash Crash 2010 (США), обмеження HFT у країнах ЄС.

Регуляторні підходи до HFT: вимоги щодо тестування алгоритмів, ліцензування моделей, обмеження на частоту запитів. Перспективи розвитку: адаптивні стратегії на основі AI, інтеграція ESG-сигналів, злиття з технологіями квантових обчислень.

Тема 14. Цифрові активи, токенизація та DeFi

Поняття цифрових активів як нової форми представлення фінансової вартості. Токенизація активів як процес переведення права власності на актив у формат цифрового токена на основі технології блокчейн. Класифікація токенів: цінні папери (security tokens), утилітарні (utility), управлінські (governance), стейблкоїни. Платформи токенизації: Ethereum, Avalanche, Tezos, Polymesh.

Механізми первинного розміщення токенів: ICO (Initial Coin Offering), IEO, STO (Security Token Offering). Правові аспекти токенизації: статус цінного паперу, обмеження для нерезидентів, AML-перевірки. Переваги токенизації: швидкість обігу, доступ до капіталу, мінімізація транзакційних витрат, програмованість активів.

DeFi (Decentralized Finance) як новий клас безпосередніх фінансових взаємодій між учасниками ринку без посередників. Принципи функціонування DeFi-протоколів: смарт-контракти, автоматизовані маркетмейкери (AMM), модулі ліквідності, децентралізовані біржі (DEX).

Проблеми та виклики цифрових активів: волатильність, кіберзагрози, відсутність єдиної регуляторної бази. Перспективи інституціоналізації токенизованого ринку, поява

CBDC (цифрових валют центральних банків), впровадження цифрових ідентичностей, синтетичних цінних паперів і моделей «регульованого DeFi».

Тема 15. Big Data, AI, ESG у бізнес-процесах фінансових ринків

Роль даних нового покоління у перетворенні бізнес-процесів на фондовому ринку. Визначення концепції Big Data у фінансовій сфері: джерела (біржова активність, соціальні медіа, звітність компаній, альтернативні дані), параметри (обсяг, швидкість, різноманітність, достовірність, цінність) та інструменти обробки.

Застосування технологій штучного інтелекту (AI) у фінансовому секторі: прогнозування цін активів, виявлення аномалій, автоматичне прийняття рішень у режимі реального часу. Приклади впровадження машинного навчання у комплаєнс, управління портфелем, верифікацію особистості (face/voice recognition), трейдинг та чат-боти для інвесторів.

ESG (Environmental, Social, Governance) як новий вимір ефективності ринку: зв'язок між нефінансовими показниками та капіталізацією компаній. Механізми інтеграції ESG-факторів у бізнес-процеси фінансових установ, зокрема в андеррайтинг, скоринг, управління ризиками. Стандарти нефінансової звітності (GRI, SASB, TCFD, EU SFDR).

Автоматизація ESG-аналітики та скорингу через AI-моделі, приклади платформ: MSCI ESG, Refinitiv, Sustainalytics. Вплив ESG на структуру інвестиційного портфеля, створення "зелених" і "соціальних" облігацій, відповідальне інвестування.

Тема 16. Майбутнє фондового ринку: трансформації, виклики, сценарії розвитку

Фондовий ринок у світовому контексті трансформацій: глобалізація, цифровізація, зміни в регуляторній політиці, поява нових класів активів. Аналіз стратегічних трендів: децентралізовані фінанси (DeFi), "гейміфікація" інвестування, метавсесвіт як середовище ринку, біометричні технології в торгівлі, застосування квантових комп'ютерів у трейдингу.

Сценарії розвитку ринків капіталу до 2030–2040 років: повна токенизація активів, цифрові валюти центральних банків (CBDC), розвиток P2P-торгівлі без посередників, біржі як API-інтерфейси до глобального ринку. Вплив AI на роль бірж: автоматизовані "керовані ринки", адаптивна регуляція, гнучке ціноутворення.

Геополітичні фактори: фрагментація глобальних фінансових потоків, зміцнення регіональних фінансових центрів, конкуренція між біржами за технологічне лідерство. ESG як ключ до довіри в умовах нестабільності та викликів кліматичної трансформації.

Роль людини у майбутньому ринку: виклики професіям у фінансах, оновлення компетентностей, переосмислення етики та довіри на ринку. Місце студента сьогодні — як майбутнього архітектора цифрової економіки.

**4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ
З ДИСЦИПЛІНИ «БІЗНЕС-ПРОЦЕСИ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ»**

денна форма навчання

Назви теми	Кількість годин							
	Лекції	Практичні заняття	СРС	Тренінг	Індивідуальна робота	Контрольні заходи		
Змістовий модуль 1								
Інституційна основа функціонування фондового ринку								
Тема 1. Теоретичні основи та інституційна модель фондового ринку	2	2	5	2	3	Питання, тести		
Тема 2. Бізнес-процеси у фінансовій сфері	2		5			Питання, тести		
Тема 3. Інституційна інфраструктура фондового ринку	2	2	7			Питання, тести, задачі		
Тема 4. Первинне розміщення цінних паперів (IPO)	2		7			Питання, тести		
Тема 5. Вторинний ринок і організація торгівлі	2	2	7			Питання, тести		
Тема 6. Технологічна інфраструктура фондового ринку	2					Питання, тести		
Змістовий модуль 2								
Організація управління публічними фінансами на стадіях виконання бюджету								
Тема 7. Кліринг та розрахунки	2	2	7	4	2	Питання, тести		
Тема 8. Облік прав власності та корпоративні дії	2		7			Питання, тести		
Тема 9. Інституційна екосистема фондового ринку	2	2	8			Питання, тести		
Тема 10. Регулятори та нормативне поле фондового ринку	2		8			Питання, тести		
Тема 11. Бізнес-процеси комплаєнсу	2	2	8			Питання, тести		
Тема 12. Управління ризиками у бізнес-процесах фондового ринку	2		8			Питання, тести		
Тема 13. Цифрові фінанси: алгоритмічна торгівля, токенизація та DeFi	4	2	8			Питання, тести		
Тема 14. Інтелектуальні трансформації фінансових ринків: Big Data, AI, ESG та майбутнє фондового ринку	4		8			Питання, тести		
Разом	32	14	93	6	5	—		

заочна форма навчання

Назви теми	Кількість			
	Лекції	Практичні заняття	СРС	Контрольні заходи
Тема 1. Теоретичні основи та інституційна модель фондового ринку	2	2	35	Питання, тести
Тема 2. Торгівля цінними паперами: первинний і вторинний ринки	2		34	Питання, тести
Тема 3. Фінансова інфраструктура та управління процесами	2	2	35	Питання, тести, задачі
Тема 4. Трансформація та майбутнє фондового ринку	2		34	Питання, тести
Разом	8	4	138	—

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «БІЗНЕС-ПРОЦЕСИ ФОНДОВОГО РИНКУ»

Змістовий модуль 1: Інституційна основа функціонування фондового ринку

Практичне заняття №1 (2 години)

Тема: Теоретичні основи фондового ринку. Бізнес-процеси у фінансовій сфері

Мета заняття: ознайомити студентів із сутністю фондового ринку як економічної системи та сформувати базові уявлення про класифікацію і логіку бізнес-процесів у фінансових установах.

Питання для обговорення:

1. Фондовий ринок: сутність, функції, місце в економіці
2. Основні учасники та інституції фондового ринку
3. Визначення бізнес-процесу: ключові ознаки, складові, життєвий цикл
4. Класифікація процесів: основні, підтримувальні, управлінські
5. Приклади бізнес-процесів у банках, біржах, клірингових компаніях

Практична частина: аналіз типової діяльності учасника фондового ринку (на вибір: біржа, брокер, депозитарій). Виокремити 3–5 основних бізнес-процесів, визначити їхній тип, ціль, учасників. Скласти коротку схему або таблицю із зазначенням ключових параметрів кожного процесу.

Література: 1, 3, 5, 7, 10

Практичне заняття №2 (2 години)

Тема: Інституційна інфраструктура фондового ринку. Первинне розміщення цінних паперів (ІРО)

Мета заняття: ознайомити студентів із функціональною логікою інституційного середовища фондового ринку: його ключовими суб'єктами, їхніми ролями та взаємодією. Розкрити основні етапи первинного розміщення цінних паперів (ІРО), учасників процесу, практику лістингу та регуляторні вимоги.

Питання для обговорення:

1. Хто забезпечує функціонування фондового ринку: суб'єкти інфраструктури, їхні ролі
2. Центральний депозитарій, РЦП, біржа, андеррайтери: координація процесів
3. Що таке ІРО? Етапи проведення, процедури, реальні приклади
4. Моделі первинного розміщення: bookbuilding, аукціони, фіксована ціна
5. Лістинг: вимоги, критерії, етапи підготовки
6. Проблеми та виклики для емітентів на первинному ринку

Практична частина: на прикладі гіпотетичної компанії, яка планує вихід на публічний ринок, скласти спрощений план ІРО:

- визначити етапи підготовки,
- описати ролі ключових учасників (компанія, біржа, андеррайтер, регулятор),
- окреслити основні ризики та регуляторні вимоги.

Література: 2, 4, 6, 9, 12

Практичне заняття №3 (2 години)

Тема: Вторинний ринок і організація торгівлі Технологічна інфраструктура фондового ринку

Мета заняття: ознайомити студентів з особливостями організації торгівлі на вторинному ринку цінних паперів, структурою біржової взаємодії, а також із сучасними елементами технологічної інфраструктури — торговельними системами, протоколами, біржовими терміналами. Розвинути розуміння цифрових процесів і взаємодії між учасниками ринку в електронному середовищі.

Питання для обговорення:

1. Поняття вторинного ринку: основні функції та учасники
2. Види біржових наказів: лімітні, ринкові, стоп-накази

3. Торговельні платформи: централізовані, децентралізовані, альтернативні системи
4. Принципи роботи торгових систем: OMS, EMS, протокол FIX
5. Роль маркет-мейкерів та принцип подвійного аукціону
6. Вимоги до біржової інфраструктури з боку регуляторів

Практична частина: на прикладі умовного біржового учасника (брокера), змодельовати послідовність дій під час виконання клієнтського замовлення на купівлю цінних паперів: від отримання інструкції до підтвердження укладання угоди. Побудувати схему взаємодії між брокером, біржею, кліринговою системою.

Література: 3, 6, 8, 10, 14

Практичне заняття №4 (2 години)

Тема: Кліринг та розрахунки. Облік прав власності та корпоративні дії

Мета заняття: ознайомити студентів із логікою пост-трейдингових бізнес-процесів: клірингу, розрахунків і передачі прав власності на цінні папери. Розкрити роль центрального депозитарію та систем зберігачів, порядок корпоративних дій і принципи взаємодії між інфраструктурними учасниками.

Питання для обговорення:

1. Що таке кліринг: цілі, етапи, моделі (неттінг, грубі розрахунки)
2. Центр клірингу (CCP): функції, роль у зниженні ризиків
3. Принципи грошових розрахунків: RTGS, DVP
4. Депозитарна система: структура, суб'єкти, номінальні утримувачі
5. Передача прав власності: схеми, ризики, строки
6. Корпоративні дії: дивіденди, спліти, голосування — хто і як реалізує

Практична частина: виконати практичне моделювання наскрізного процесу після біржової угоди — від підтвердження угоди до завершення розрахунків і оновлення записів у системі зберігання. Розробити блок-схему послідовності дій клірингового центру, депозитарію, учасника.

Література: 4, 5, 8, 10, 13

Практичне заняття №5 (2 години)

Тема: Інституційна екосистема фондового ринку. Регулятори та нормативне поле фондового ринку

Мета заняття: сформувати у студентів уявлення про підтримувальну інституційну екосистему ринку капіталу: професійні об'єднання, інформаційні агенції, навчальні та аналітичні центри. Ознайомити з основними регуляторами ринку, функціональними повноваженнями, міжнародними принципами регулювання, а також практикою запровадження нагляду та контролю.

Питання для обговорення:

1. Інституції “другого рівня”: професійні асоціації, РЦП, IT-провайдери, аудитори
2. Публічні й приватні агенти формування ринкової довіри
3. Хто регулює фондовий ринок: НКЦПФР, НБУ, Нацбанк інших країн
4. Види регуляторних впливів: ліцензування, пруденційний нагляд, комплаєнс
5. Міжнародні стандарти (IOSCO, ESMA): принципи та їх імплементація
6. Взаємодія національного регулятора з міжнародними органами

Практична частина: провести порівняльний аналіз регуляторних підходів на прикладі України та однієї з країн ЄС (або США). Визначити спільні принципи та відмінності у функціонуванні інституційного нагляду. Представити результати у вигляді таблиці або SWOT-матриці.

Література: 1, 4, 6, 9, 12, 14

Практичне заняття №6 (2 години)

Тема: Бізнес-процеси комплаєнсу. Управління ризиками у бізнес-процесах фондового ринку

Мета заняття: сформувати у студентів розуміння логіки організації процесів внутрішнього контролю й комплаєнсу у фінансових установах, ознайомити з методами

виявлення та оцінки ризиків. Розвинути навички моделювання процесів ризик-менеджменту відповідно до вимог регуляторів.

Питання для обговорення:

1. Поняття комплаєнсу: структура, учасники, інструменти моніторингу
2. Основні ризики на фондовому ринку: операційні, правові, ринкові, комплаєнс-ризики
3. Етапи управління ризиками: ідентифікація, оцінка, план реагування
4. Матриця ризиків і методи визначення ймовірностей / впливу
5. Регуляторні вимоги до комплаєнсу: KYC, AML, FATF
6. Роль комплаєнс-офіцера й систем внутрішнього контролю в організації

Практична частина: розробити для умовної інвестиційної компанії карту ризиків (risk map) із прикладами ризиків, рівнем їхньої пріоритетності та запропонованими заходами мінімізації. Побудувати матрицю (impact/probability matrix) для щонайменше 3 ризиків, пов'язаних з операціями на фондовому ринку.

Література: 2, 5, 8, 11, 13, 15

Практичне заняття №7 (2 години)

Тема: Цифрові фінанси: алгоритмічна торгівля, токенизація та DeFi. Інтелектуальні трансформації фінансових ринків: Big Data, AI, ESG та майбутнє фондового ринку.

Мета заняття: ознайомити студентів із трансформаційними технологіями, що змінюють ландшафт фондового ринку. Розглянути роль алгоритмів, цифрових активів і стійких індикаторів ESG у формуванні нової ринкової архітектури. Стимулювати аналітичне мислення щодо майбутнього розвитку ринкової інфраструктури в умовах технологічних і регуляторних зрушень.

Питання для обговорення:

1. Принципи HFT, алгоритмічної торгівлі та потенційні ризики
2. Роль токенизації активів і DeFi у зміні доступу до ринку
3. Big Data як джерело прогнозування ринкових трендів
4. Штучний інтелект в обробці заявок і персоналізованому трейдингу
5. ESG-фактори як частина фінансової звітності та ризик-аналізу
6. Сценарії майбутнього фондового ринку: регуляторні, технологічні, поведінкові виклики

Практична частина: запропонувати студентам обрати один із напрямів трансформації (наприклад, токенизація, ESG, HFT або AI) та підготувати коротку аналітичну доповідь/презентацію з оцінкою впливу цієї технології/підходу на бізнес-процеси фондового ринку. Результати обговорюються у форматі міні-дискусії або SWOT-сесії.

Література: 5, 7, 10, 13, 15, 16

6. ТРЕНІНГ З ДИСЦИПЛІНИ

Метою проведення тренінгу є створення динамічного навчального середовища, що сприятиме розвитку аналітичного, процесно-орієнтованого та системного мислення в студентів. У рамках тренінгу студенти розв'язують прикладні завдання, пов'язані з аналізом і моделюванням ключових бізнес-процесів фондового ринку, а також з виявленням ризиків, обґрунтуванням управлінських рішень та оцінкою технологічних сценаріїв функціонування інфраструктури ринку капіталу.

Порядок проведення тренінгу:

1. Вступна частина — ознайомлення студентів із метою й структурою тренінгового заняття, постановка проблематики.
2. Організаційна частина — формування робочих груп (3-5 осіб), визначення ролей (фасилітатор, доповідач, аналітик тощо), ознайомлення з регламентом.
3. Практична частина — виконання групових завдань із моделювання/аналізу процесів ринку капіталу, складання схем і презентація рішень.

4. Підбиття підсумків — обговорення запропонованих рішень, взаємооцінювання, обмін ідеями, моделювання альтернативних сценаріїв.

Тематика тренінгу:

Сценарне моделювання наскрізного бізнес-процесу «Купівля облігацій інституційним інвестором»

Завдання 1. Розробка наскрізної схеми бізнес-процесу фондового ринку

Студенти повинні змоделювати бізнес-процес купівлі облігацій на вторинному ринку (від ініціації угоди до передачі прав власності) з урахуванням реальних ролей інфраструктурних учасників.

Етапи виконання:

1. Теоретична підготовка:

- аналіз функцій інституцій (брокери, біржа, кліринговий центр, депозитарій, банк-кастодіан);
- огляд етапів: торгівля, кліринг, розрахунок, облік, звітність;
- визначення типових ризиків на кожному етапі (технічні, правові, операційні).

2. Практична частина:

- побудова BPMN-діаграми або послідовної схеми бізнес-процесу з позначенням учасників, каналів обміну, контрольних точок;
- ідентифікація можливих вузьких місць або точок ризику у схемі;
- запропонувати заходи оптимізації (напр., автоматизація клірингу, впровадження DLT).

3. Презентація:

- публічний захист групової моделі;
- аргументація архітектури процесу, обґрунтування вибору технологій чи рішень.

Критерії оцінювання:

1. логіка та повнота побудови процесу (30 балів);
2. ідентифікація учасників і ризиків (25 балів);
3. якість аналітичного обґрунтування/презентації (25 балів);
4. оформлення схеми та візуальних матеріалів (20 балів).

Завдання 2. Аналіз ефективності та стабільності бізнес-процесів фондового ринку

Мета завдання — провести порівняльний аналіз виконання ключових бізнес-процесів на фондовому ринку, ідентифікувати показники ефективності, збої або перевищення очікуваних параметрів за певними етапами, оцінити чинники впливу та запропонувати заходи оптимізації.

Завдання включає письмову та усну частини.

1. Теоретична частина:

- визначити ключові показники продуктивності (KPI) для обраних бізнес-процесів (напр., кліринг, облік прав власності, розміщення IPO);
- описати методи оцінки: час обробки операцій, кількість помилок, обсяг транзакцій, SLA, відхилення від норм;
- коротко викласти нормативні або методичні основи, що регламентують ефективність таких процесів.

2. Практична частина:

- порівняти планові значення показників з фактичними або середньоринковими (можна використати узагальнені/умовні дані);
- розрахувати відхилення, виявити причини недовиконання або перевиконання (регуляторні зміни, технологічні фактори, людський чинник);
- розробити рекомендації щодо оптимізації: автоматизація, зміни в маршрутизації процесу, запровадження контролів тощо.

3. Усна презентація та обговорення:

- презентація виконаного аналізу: короткий виступ із демонстрацією результатів;
- обговорення в групі: ключові вразливості процесу, альтернативні рішення, потенціал покращення процесів у контексті цифрової трансформації.

Критерії оцінювання:

1. логіка аналізу й вибір релевантного процесу (30 балів);
2. обґрунтованість розрахунків, висновків та пропозицій (30 балів);
3. якість оформлення звіту, візуалізації KPI, таблиць або схем (20 балів);
4. усна презентація та обговорення (20 балів)

Ці завдання сприяють формуванню практичних навичок у сфері бізнес-процесів фондового ринку, розвитку аналітичного й системного мислення, засвоєнню принципів роботи інституцій фінансової інфраструктури. Вони дозволяють студентам опрацьовувати сценарії реальних процесів, застосовувати інструменти моделювання, оцінювати ризики та приймати обґрунтовані рішення. Такий формат забезпечує підготовку майбутніх фахівців до роботи в динамічному середовищі фінансових установ, регуляторів і інвестиційної інфраструктури.

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

При вивченні курсу «Бізнес-процеси фондового ринку» самостійна робота здійснюється позааудиторно при виконанні індивідуальних завдань, підготовці до тренінгового заняття, написанні рефератів, виконанні кейс-аналізів, а також у процесі підготовки до підсумкового контролю знань.

Самостійна робота студентів передбачає опрацювання основної та додаткової навчальної літератури, нормативно-правових актів, інфраструктурних регламентів і прикладних методичних матеріалів з бізнес-процесного моделювання.

Загальні правила організації самостійної роботи:

- для її виконання студент заводить окремий зошит або електронний файл, де послідовно та охайно виконує поставлені завдання.
- перед виконанням теоретичних завдань необхідно скласти короткий план їх розкриття (або скористатися рекомендованим викладачем).
- практичні завдання мають супроводжуватись поясненнями, схемами (якщо передбачено), чіткими розрахунками та зазначенням одиниць виміру.
- дотримання структури виконання та змістовна глибина самостійної роботи є обов'язковими для допуску до підсумкового контролю.

Для самостійного та більш детального опрацювання виносяться наступні питання:

1. Еволюція інституційної структури фондового ринку: класична модель vs цифрова
2. Типи бізнес-процесів у фінансовій сфері: операційні, управлінські, підтримувальні
3. Брокерська діяльність як бізнес-процес: етапи, нормативна база
4. Механізми первинного розміщення цінних паперів: IPO, SPO, direct listing
5. Біржова торгівля: торговельні системи, типи наказів, ринкова ліквідність
6. Алгоритм роботи центрального контрагента (CCP): нетінг, гарантії
7. Система клірингу: етапи, моделі, ризики
8. Роль депозитарію та облік прав власності: структура взаємодії з учасниками
9. Корпоративні дії: порядок виплати дивідендів, зміна номінальної вартості
10. Маркет-мейкер: функції, обов'язки, моделі участі в торгах
11. Андеррайтинг як бізнес-процес: учасники, форми, регуляція
12. Механізми контролю та комплаєнс: виявлення підозрілих транзакцій
13. KYC-процедури в бізнесі фондового ринку: етапи, технології
14. Ризики операцій на ринку: види, методи оцінки, сценарії мінімізації
15. Регуляторні моделі: український досвід vs міжнародні підходи (SEC, ESMA)
16. Бізнес-процеси електронного документообігу між учасниками ринку
17. Електронна біржова інфраструктура: FIX-протокол, OMS, EMS
18. Торгові алгоритми: логіка HFT, market/limit-накази
19. Цифрові активи: класифікація, токенизація, вимоги до зберігання
20. Сценарії використання блокчейну у фондовій інфраструктурі
21. Децентралізовані фінанси (DeFi): виклики і можливості для регуляторів
22. ESG-фактори в бізнес-процесах: інтеграція нефінансових показників
23. Big Data у прогнозуванні ринкових трендів: джерела, інструменти

24. Штучний інтелект у клієнтському сервісі брокерів

25. Сценарії майбутнього фондового ринку: цифрові платформи, гібридні моделі

Самостійна робота з дисципліни «Бізнес-процеси фондового ринку» виконується кожним студентом упродовж семестру та є обов'язковим складником модульного контролю.

Тему завдання студент обирає самостійно з рекомендованого переліку, погодженого з викладачем.

Опис завдання:

Студентам необхідно провести індивідуальне дослідження, присвячене вивченню конкретного аспекту функціонування бізнес-процесів фондового ринку. Завдання передбачає аналіз нормативної та методичної бази України та ЄС, вивчення структури ринку, а також виявлення практичних механізмів функціонування обраного процесу (наприклад, клірингу, андеррайтингу, алгоритмічної торгівлі, депозитарного обліку тощо).

Порядок виконання завдання:

1. *Ознайомлення з джерелами.* Вивчити рекомендовану літературу, нормативно-правові акти та інфраструктурні регламенти, що регулюють обраний бізнес-процес.
2. *Вибір кейсів для аналізу.* Вибрати 1–2 реальні приклади (наприклад, публічне розміщення українського емітента або процедуру лістингу компанії на біржі ЄС).
3. *Аналіз нормативної бази.* Провести порівняльний аналіз регулювання в Україні та ЄС/США (де можливо), виділити ключові відмінності та спільні засади.
4. *Опис практичного застосування.* Розкрити, як цей процес реалізується в дійсності: роль суб'єктів ринку, часові рамки, технологічна підтримка, типові проблеми.
5. *Формування висновків.* На основі аналізу сформулювати практичні висновки й пропозиції щодо вдосконалення бізнес-процесу або його цифровізації.

Критерії оцінювання:

- a. *повнота дослідження (30 балів)* – оцінюється повнота охоплення теми, включення необхідних аспектів управління публічними фінансами;
- b. *якість аналізу (30 балів)* – важливою є глибина проведеного аналізу та здатність студента використовувати науково-методичні засади управління публічними фінансами;
- c. *практична значущість (20 балів)* – оцінюється здатність студента застосувати теоретичні знання на практиці;
- d. *аргументованість висновків (10 балів)* – оцінюється чіткість та логічність зроблених висновків;
- e. *оформлення роботи (10 балів)* – робота повинна бути належним чином оформлена відповідно до вимог академічного письма.

Вимоги до оформлення:

1. *Обсяг роботи* – 15-20 сторінок друкованого тексту, включаючи титульну сторінку, зміст, основний текст, список літератури та додатки (за потреби).

2. *Форматування тексту:*

- шрифт – Times New Roman, розмір 14;
- міжрядковий інтервал – 1,5;
- поля – 2 см з усіх боків;
- абзацний відступ – 1,25 см.

3. *Структура роботи:*

Титульна сторінка, що містить назву навчального закладу, кафедри, дисципліни, тему роботи, ПІБ студента, групу, рік виконання.

Зміст, що містить перелік розділів і підрозділів із зазначенням сторінок.

Вступ – коротке введення в тему дослідження (1-2 сторінки).

Основна частина, що поділяється на розділи з теоретичним аналізом і практичним дослідженням (12-15 сторінок).

Висновки – узагальнення результатів дослідження та пропозиції (1-2 сторінки).

Список літератури – перелік використаних джерел оформлюється відповідно до ДСТУ 8302:2015.

Додатки – за необхідності включаються графіки, таблиці, діаграми, які не увійшли до

основного тексту.

4. Цитування та посилання:

Використання посилань на літературні джерела є обов'язковим. Посилання подаються у квадратних дужках із зазначенням номера джерела та сторінки (наприклад, [5, с. 123]).

Використання неавторських текстів без належного цитування не допускається.

8. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни «Управління публічними фінансами» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

поточне опитування, тестування, розв'язування кейсів,
презентації результатів виконаних завдань,
оцінювання результатів модульної контрольної роботи,
оцінювання результатів самостійної роботи студентів,
наукова дискусія,
інші види індивідуальних і групових завдань,
екзамен.

9. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Бізнес-процеси фондового ринку» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової:

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4
20%	20%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Оцінка визначається як середнє арифметичне за поточне оцінювання по всіх темах	Підсумкова модульна контрольна робота по всіх темах. Теоретичні питання (2 питання по мак. 25 балів) Тестові завдання (10 тестів по 5 балів за кожен тест)	Оцінка визначається за: <i>відповідність обраному науковому дослідженню (30 балів);</i> <i>коректність розрахунків, висновків та пропозицій (30 балів);</i> <i>якість формування пакета рекомендацій (20 балів);</i> <i>усна презентація та обговорення (20 балів).</i>	Оцінка за виконання завдання для самостійної роботи: <i>повнота дослідження (30 балів);</i> <i>якість аналізу (30 балів);</i> <i>практична значущість (20 балів);</i> <i>аргументованість висновків (10 балів);</i> <i>оформлення роботи (10 балів).</i>	Тестові завдання (25 тестів по 3 бали за кожен тест – 75 балів; теоретичне питання – 25 балів.

Поточне опитування під час заняття:

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань;

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки;

65–74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при

цьому окремі суттєві неточності та помилки;

60–64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності;

1–59 балів – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст теоретичних питань.

Підсумкова оцінка за поточне опитування кожного модуля визначається як середнє арифметичне оцінок, отриманих під час занять в межах кожного модуля.

Тренінг:

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його використовує під час виконання завдань тренінгу, виявляє творчий підхід до виконання завдань;

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при виконанні окремих завдань тренінгу не вистачає достатньої глибини та аргументації його використання, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки, загалом виявляє творчий підхід до виконання завдань;

65–74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та загалом його використовує при виконанні завдань тренінгу, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому суттєві неточності та помилки, в окремих моментах виявляє творчий підхід до виконання завдань;

60–64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його використовує, недостатньо розкриває зміст завдань тренінгу, допускаючи при цьому суттєві неточності, не виявляє творчого підходу до виконання завдань;

1–59 – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст завдань тренінгу, не бере участі у колективних завданнях під час проведення тренінгу.

Самостійна робота:

90–100 балів – зміст самостійної роботи повністю відповідає встановленим вимогам, містить елементи самостійного дослідження, свідчить про високий рівень опанування навчального матеріалу, студент на високому рівні виявляє творчий підхід до виконання завдань;

75–89 балів – зміст самостійної роботи в основному відповідає встановленим вимогам, можуть бути несуттєві недопрацювання за окремими завданнями, свідчить про належний рівень опанування навчального матеріалу, студент належно виявляє творчий підхід до виконання завдань;

60–74 балів – поставлені завдання виконані на недостатньому рівні; наведені авторські напрацювання є загальними і слабо обґрунтованими, свідчать про недостатній рівень опанування навчального матеріалу; студент припускається значних помилок у виконанні завдань, в окремих моментах виявляє творчий підхід до виконання завдань;

1–59 балів – завдання практично не виконані; відсутні авторські напрацювання; грубі помилки у вирішенні завдань роботи, що свідчать про низький рівень опанування навчального матеріалу; студент не виявляє творчого підходу до виконання завдань.

Модульна робота – види контролю, при яких засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу оцінюється від 0 до 100 балів як сума балів за виконані завдання.

Екзаменаційний білет складається із:

тестів: 5 тестів, за правильну відповідь на кожен із яких студент може отримати 5 балів, що в підсумку дає максимально 25 балів;

5 балів – за тест надано правильну відповідь.

практичних завдань: 1 завдання, за розв'язання студент може отримати від 0 до 25 балів;

15–25 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, правильно розв'язує практичне завдання і інтерпретує отримані результати, демонструє самостійність виконання.

5–14 балів – у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, правильно розв'язує практичне завдання, але на додаткові контрольні запитання відсутня повна

відповідь, допускає несуттєві неточності та фрагментарно (без аргументації) інтерпретує отримані результати, демонструє самостійність виконання.

1–4 балів – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно розв’язує практичне завдання, допускає суттєві неточності, поверхнево його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань.

теоретичного питання: 2 теоретичних питання, за відповідь на кожне питання, студент може отримати від 0 до 25 балів, що в підсумку дає максимально 50 балів

15–25 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, всебічно, самостійно та аргументовано його викладає під час відповіді, глибоко та всебічно розкриває зміст завдання.

1–14 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не в повному обсязі, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдання, допускаючи при цьому суттєві неточності, відповіді на запитання нечіткі.

Екзамен – види контролю, при яких засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу оцінюється від 0 до 100 балів як сума балів за виконані завдання.

Екзаменаційний білет складається із:

тестів: 10 тестів, за правильну відповідь на кожен із яких студент може отримати 3 бали, що в підсумку дає максимально 30 балів;

3 бали – на тест надано правильну відповідь.

практичних завдань: 2 задачі, за розв’язання кожної із яких студент може отримати від 0 до 25 балів, що в підсумку дає максимально 50 балів;

15–25 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, правильно розв’язує практичне завдання і інтерпретує отримані результати, демонструє самостійність виконання.

5–14 балів – у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, правильно розв’язує практичне завдання, але на додаткові контрольні запитання відсутня повна відповідь, допускає несуттєві неточності та фрагментарно (без аргументації) інтерпретує отримані результати, демонструє самостійність виконання.

1–4 балів – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно розв’язує практичне завдання, допускає суттєві неточності, поверхнево його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань.

теоретичного питання: 1 теоретичне питання, за відповідь на яке студент може отримати від 0 до 20 балів.

10–20 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, всебічно, самостійно та аргументовано його викладає під час відповіді, глибоко та всебічно розкриває зміст завдання.

1–9 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не в повному обсязі, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдання, допускаючи при цьому суттєві неточності, відповіді на запитання нечіткі.

Шкала оцінювання:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	Відмінно	A (відмінно)
85-89	Добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	Задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов’язковим повторним курсом)

10. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проєктор	1–16
2.	Проекційний екран	1–16
3.	Комунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Google Chrome, Firefox)	1–16
4.	Наявність доступу до мережі Інтернет	1–16
5.	Персональні комп'ютери	1–16
6.	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	1–16
7.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1–16
8.	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; Power Point і т. і.)	1–16

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Бондарчук К. С. Біржова справа: навч. посіб. — Київ: Центр учбової літератури, 2021. — 432 с.
2. Залюцький О. В. Фондовий ринок: теорія і практика: підручник. — КНЕУ, 2022. — 560 с.
3. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР). Офіційний сайт: <https://www.nssmc.gov.ua>
4. IOSCO Principles on Securities Regulation. URL: <https://www.iosco.org/library/pubdocs/pdf/IOSCOPD561.pdf>
5. Бюлетені та методичні матеріали ПФТС та УБ: <https://pfts.ua>, <https://ux.ua>
6. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/738-IX>
7. Торгівельні системи та інфраструктура: інструктивні документи УБ, НБУ, РЦП.
8. Солонінко К. О. Фінансові інститути та посередники: навч. посібник. — Київ: Алерта, 2023. — 344 с.

Додаткові:

9. Hull J. C. Risk Management and Financial Institutions. 6th ed. — Wiley, 2023.
10. Allen L., Santomero A. Financial Systems: Principles and Organization. — Wharton School, 2022.
11. Gomber P., Sagade S., Clapham B. (2021). High-Frequency Trading: Drivers and Impacts.
12. IOSCO (2023). Compliance and the Role of Risk-Based Supervision in Securities Markets.
13. CFA Institute (2023). ESG Integration in Capital Markets: Foundations and Trends.
14. SEC.gov: Регламентні документи США щодо клірингу, лістингу, DeFi.
15. Emna Braham et al. (2022). Tokenization in Capital Markets. IMF Fintech Notes.
16. ESMA Reports and Guidelines (2022–2024). URL: <https://www.esma.europa.eu/library>

Інтернет-ресурси:

1. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР). URL: <https://www.nssmc.gov.ua/>
2. Українська біржа. URL: <https://www.ux.ua/>
3. ПФТС – Фондова біржа. URL: <https://pfts.ua/>
4. Європейське управління з цінних паперів та ринків (ESMA). URL: <https://www.esma.europa.eu/>
5. Комісія з цінних паперів та бірж США (SEC). URL: <https://www.sec.gov/>

6. CFA Institute – навчальні матеріали, етичні стандарти, аналітика. URL: <https://www.cfainstitute.org/>
7. Frankfurt Stock Exchange – офіційна інформація про біржові механізми. URL: <https://www.boerse-frankfurt.de/>
8. Investing.com – біржові котирування, новини, аналітика. URL: <https://www.investing.com/>
9. TradingView – платформа для аналізу ринкових графіків. URL: <https://www.tradingview.com/>
10. Bloomberg Markets – новини та аналітика ринків. URL: <https://www.bloomberg.com/markets/>